

Utredning

Kultur- och fritidsavdelningens framtida tillhörighet

Innehåll

1. Inledning	3
1.1. Syfte med utredningen	3
1.2. Metod	3
2. Kultur- och fritidsavdelningen	4
2.1. Verksamhetsbeskrivning	4
2.1.1. Kulturenheten	4
2.1.2. Fritidsenheten	4
2.2. Ekonomi	4
2.3. Personal	5
3. Analys	6
3.1. Omvärldsbevakning	6
3.2. Fördelar och nackdelar	6
3.3. Risker	7
3.4. Vad som skulle behöva genomföras	8
3.4.1. Allmänt reglemente och politiskt beslut	8
3.4.2. MER-Plan och internkontrollplan	8
3.4.3. Delegationsordning och enskilda delegationsbeslut.....	8
3.4.4. Ekonomi och personal.....	9
3.4.5. Verksamhetssystem och websidor.....	9
3.4.6. Gränsdragningar mellan avdelningar	9
4. Slutsats/Sammanfattning	10
Bilagor	11
Bilaga 1 – omvärldsbevakning.....	11
Bilaga 2 – reglemente kultur och fritid	12

1. Inledning

En utredning om kultur- och fritidsavdelningens framtida tillhörighet.

För sammanfattning/slutsats av utredningen, se avsnitt fyra (sida 10).

1.1. Syfte med utredningen

Denna utredning kommer titta närmare på kultur- och fritidsavdelningen med syftet att ta reda på fördelar, nackdelar, risker samt vad som formellt skulle behöva genomföras vid en flytt av avdelningen till kommunstyrelsen.

1.2. Metod

Som grund för att försöka identifiera aspekterna som redogörs i syftet med utredningen har intervjuer genomförts med tjänstepersoner inom organisationen. Detta har även kompletterats med interna dokument och en omvärldsbevakning.

2. Kultur- och fritidsavdelningen

2.1. Verksamhetsbeskrivning

Kultur- och fritidsavdelningens huvudsakliga syfte är att främja ett rikt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter för att skapa en meningsfull fritid för medborgare och besökare av Lekebergs kommun. Möjligheten till delaktighet och att ha en nära samverkan med föreningar och medborgare är viktiga inslag i verksamheten. Detta kommer exempelvis till uttryck genom kultur- och fritidsavdelningens ansvar över tilldelning av föreningsbidrag till föreningar inom Lekebergs kommun. Avdelningen omfattas av bibliotekslagen och lotterilagen utöver den lagstiftning som omfattar all kommunal verksamhet.

Nedan presenteras kultur- respektive fritidsenheten separat för att kunna ge en bra bild av verksamheten.

2.1.1. Kulturenheten

Biblioteket är den största verksamheten inom kulturenheten men inom kulturenheten faller även exempelvis kulturskolan och programverksamheten in. Programverksamheten arbetar med att anordna olika arrangemang vilka antingen arrangeras av kulturenheten endast, eller tillsammans med civilsamhället. Enheten ansvarar även bland annat för kommunens konstinnehav och konstnärliga gestaltning samt handlägger lotterier och delar ut kultur- och ungdomsledarpriser.

2.1.2. Fritidsenheten

Fritidsenheten har hand om kommunens kontakt med föreningslivet inom Lekebergs kommun, oavsett inriktning på föreningen. Centralt för fritidsenheten är deras arbete med kommunens friluftsliv och fritidsaktiviteter genom exempelvis fritidsgårdar, motionsspår och mountainbikeleder. Samordning över Lekebergs kommuns ANDT-arbete och KOMMTEK ligger också inom fritidsenhetens ansvarsområde.

2.2. Ekonomi

Nedan tabell visar på budget och utfall för kultur- och fritidsavdelningen över en femårsperiod.

Kultur- och fritidsavdelningen	Budget 2015	Utfall 2015	Budget 2016	Utfall 2016	Budget 2017	Utfall 2017	Budget 2018	Utfall 2018	Budget 2019	Utfall 2019
Allmän kultur- och fritidsverksamhet	280	300	152	215	171	161	171	130	170	114
Komtek/Naturskolan	600	596	757	611	615	173	200	8	200	14
Bibliotek	2 531	2 584	2 637	2 790	2 705	2 802	2 761	2 670	2 861	2 948
Kulturskola	600	630	600	694	600	704	600	710	660	702
Sjöbad	623	396	492	623	501	654	484	471	575	415
Motionsspår, idrottsplatser & bollhall	1 008	831	1 048	1 003	425	339	445	187	477	277
Fritidsgård	242	97	460	316	441	325	476	101	475	489

Stöd och bidrag till föreningar m.m.	900	726	900	698	900	654	705	679	705	583
Samlingslokaler	-	-	-	-	220	68	269	241	273	231
Gemensam verksamhet	530	604	524	670	736	1 167	1 062	1 383	1 092	1 099
	7 315	6 764	7 570	7 620	7 312	7 046	7 173	6 580	7 487	6 870

Kultur- och fritidsavdelningen gjorde ett överskott på ca 600 tkr. under 2019. Över en femårsperiod har avdelningen gjort ett överskott alla år utom 2016, då redovisade verksamheten ett underskott om 50 tkr. Biblioteket är den verksamhet som står för störst kostnader inom kultur- och fritidsavdelningen. Sett till utfallet 2019 stod biblioteket för 43 % av verksamhetens kostnader.

2.3. Personal

Nedan tabell visar på grundbemanningen inom kultur- och fritidsavdelningen, avdelningschef exkluderat.

Enhet	Tjänst	Sysselsättningsgrad	Anställning
Bibliotek	Bibliotekarie	100 %	Tillsvidare
Bibliotek	Bibliotekarie	100 %	Tillsvidare
Bibliotek	Bibliotekarie	100 %	Tillsvidare
Kultur och Fritid	Kulturutvecklare	100 %	Tillsvidare
Kultur och Fritid	Fritidsutvecklare	100 %	Tillsvidare
Fritidsgård	Fritidsledare	25 %	Tillsvidare
Fritidsgård	Fritidsledare	20 %	Tillsvidare

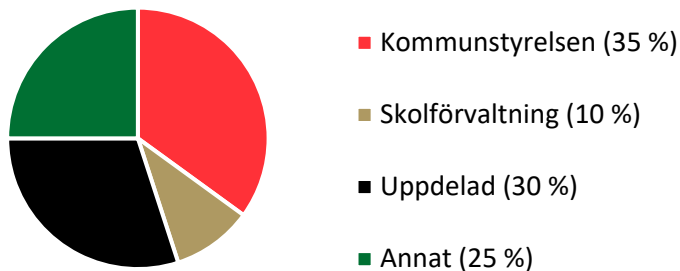
Totalt sju stycken medarbetare med en gemensam sysselsättningsgrad på 545 %, vilket motsvarar fem heltidstjänster och två deltidstjänster.

3. Analys

3.1. Omvärldsbevakning

Omvärldsbevakning över hur 20 andra kommuner organiserar sin kultur- och fritidsverksamhet sammanställs nedan. Kommunerna valdes ut då de, sett till invånarantal, är relativt lika Lekebergs kommun. Information om vilka 20 kommuner som ingick i undersökning finns som bilaga.

Resultatet från omvärldsbevakningen visar att störst andel av kommunerna organiserar sin kultur- och fritidsverksamhet under kommunstyrelsen (35 %). Två kommuner (10 %) organiserar detta tillsammans med skolförvaltningen, likt Lekebergs kommun i nuläget.

3.2. Fördelar och nackdelar

Genom det insamlade materialet framgår det att kultur- och fritidsavdelningen samverkar med både skolverksamhet (förskola och skola) och viss verksamhet inom kommunstyrelsen, exempelvis avdelningarna teknik och service samt näringsliv, integration och arbetsmarknad. Utifrån ett samverkansperspektiv innebär detta att det finns både fördelar och nackdelar med en flytt av kultur- och fritidsavdelningen från kultur- och bildningsnämnden till kommunstyrelsen.

En fördel som identifieras vid en eventuell flytt är att kultur- och fritidsavdelningen organisatorisk skulle hamna närmare avdelningarna teknik och service samt näringsliv, integration och arbetsmarknad. Relationen mellan dessa avdelningar beskrivs som en beställar-utförarmodell, då avdelningarna teknik och service samt näringsliv, integration arbetsmarknad utför uppdrag på begäran av kultur- och fritidsavdelningen. Samverkan sker även inom integrationsfrågor mellan kultur- och fritidsavdelningen och näringsliv, integration och arbetsmarknadsavdelningen. En flytt skulle innebära att dessa avdelningar tillhör samma beredningsprocess vilket identifieras som en fördel utifrån ett effektiviseringsperspektiv. Detta beror bland annat på att serviceenheten ibland både har kunskap om, samt är utförare av, uppdrag som tilldelas kultur- och fritidsavdelningen. Tillhör avdelningarna samma beredningsprocess skulle sannolikheten att dessa frågor hamnar direkt på serviceenheten öka.

Fördelar som att ANDT-samordning hamnar på kommunövergripande nivå, att ett bättre helhetsgrepp kan tas kring turismfrågan och att kultur- och fritidsavdelningen, ur investeringssynpunkt, skulle "konkurrera" med mer likställda verksamheter har

också identifieras genom det insamlade materialet. Vidare fördel som identifieras är att kultur- och bildningsnämnden, utan kultur- och fritidsavdelningen, skulle bli en renodlad skolnämnd. Detta skulle innebära att nämnd och förvaltningschef inte skulle behöva ta hänsyn till något annat än ett av kommunens kärnområden, skolan. Nackdelar som identifieras är att den naturliga närhet som finns mellan biblioteket och förskola/skola skulle försvinna genom att de inte längre skulle tillhöra samma nämnd. På samma sätt skulle den naturliga närheten mellan fritidsgårdar och skolan försvinna. I sammanhanget är det dock viktigt att påpeka att varken biblioteket eller fritidsgårdarna, generellt, arbetar på uppdrag av skolan, men att det finns en naturlig närhet genom samma förvaltningstillhörighet har påtalats som någonting positivt.

3.3. Risker

Under 2019 genomförde företaget PWC en översyn av ledningsorganisationen inom kultur- och bildningsförvaltningen. Vid översynen identifierades bland annat att kultur- och bildningsförvaltningens ledningsgrupp inte blir ett naturligt forum för utvecklingsarbete och diskussion över strategiska kultur- och fritidsfrågor. Detta menar PWC beror på att kultur- och fritidsavdelningen är en liten del av förvaltningen och att deras frågor därför blir svårprioriterade på ett förvaltningsövergripande plan. PWC:s bedömning är att såväl ledningsansvar som politiskt ansvar bör flyttas då kultur- och fritidsfrågorna förtjänar ett eget utrymme (PWC:s rapport, sida 31).

En flytt av kultur- och fritidsavdelningen till kommunstyrelsen innebär att både ledningsansvar och politiskt ansvar för kultur- och fritidsfrågor skulle flyttas, vilket PWC:s översyn föreslog. En flytt till kommunstyrelsen innebär däremot inte att kultur- och fritidsfrågorna får ett eget utrymme. Genom intervjuer har det istället lyfts en farhåga om att kultur- och fritidsfrågorna skulle få mindre utrymme i kommunstyrelsen jämfört med i kultur- och bildningsnämnden. Detta då det lyfts fram att det finns ett stort politiskt engagemang för kultur- och fritidsfrågor inom kultur- och bildningsnämnden, samt att kommunstyrelsen, både politiskt och inom förvaltningsledning, hanterar frågor inom fler områden än vad kultur- och bildningsnämnden gör. Bedömningen är dock att kultur- och fritidsfrågorna skulle få en mer naturlig plats inom förvaltningsledningsgruppen i kommunstyrelsen, men med en osäkerhet om att utrymmet för kultur- och fritidsfrågor skulle bli större inom ledningsgrupp och/eller på den politiska dagordningen inom kommunstyrelsen.

En annan risk som identifieras är att gränsdragningarna mellan kultur- och fritidsavdelningen och avdelningar inom kommunstyrelsen skulle kunna bli otydliga vid en omorganisation. Detta då det redan sker en nära samverkan över förvaltningsgränsen mellan vissa avdelningar. Försvinner förvaltningsgränsen kan det därför finnas en risk för otydlig ansvarsfördelningen inom vissa områden.

3.4. Vad som skulle behöva genomföras

3.4.1. Allmänt reglemente och politiskt beslut

Det är kommunfullmäktige som beslutar om vilka nämnder som ska finnas samt vilken verksamhet respektive nämnd ska ansvara för. Nämndernas verksamhetsområden regleras i nämndernas reglemente, som också antas av kommunfullmäktige (6 kap, 2 och 44 §, kommunallagen). En flytt av kultur- och fritidsavdelningen skulle därför innebära att Allmänt reglemente och reglemente för styrelsen och övriga nämnder skulle behöva ändras så att kultur och fritidsansvarsområden flyttas över till kommunstyrelsen.

Förslag på genomförande:

Förändringen av det allmänna reglementet bör beslutas på kommunfullmäktiges sammanträde i oktober med förslag om att ändringarna träder i kraft från 1 januari 2021. Detta möjliggör att MER-plan för Lekebergs kommun kan antas med kultur- och fritidsavdelningens del av budgeten under kommunstyrelsen på novembersammanträdet. Om ändringen av reglementet och MER-plan sker efter novemberfullmäktige kommer det krävas beslut om ombudgetering i kommunfullmäktige samt ändring av KS och KUB:s interna MER-planer. Med hänvisning till att kultur- och bildningsnämnden eventuellt ska byta namn skulle ett förslag till beslut kunna se ut på följande sätt:

Kommunfullmäktige

1. antar förslag till nytt allmänt reglemente för styrelse och övriga nämnder
2. beslutar att kultur- och bildningsnämnden byter namn till xxx-nämnden
3. beslutar att ändringarna i punkt 1 och punkt 2 träder i kraft 1 januari 2021

3.4.2. MER-Plan och internkontrollplan

En flytt av kultur- och fritidsavdelningen till kommunstyrelsen innebär att kultur- och fritidsavdelningen ska involveras i kommunstyrelsens planeringsarbete gällande MER-plan och internkontrollplan för 2021. Utöver att budgeten ska flyttas över till kommunstyrelsens MER-plan behöver kultur- och fritidsavdelningens mål, indikatorer och verksamhetsrisker tas bort från kultur- och bildningsnämndens MER-plan och internkontrollplan inför 2021. Eventuella mål, indikatorer och verksamhetsrisker för kultur- och fritidsavdelningen ska istället involveras i kommunstyrelsens MER-plan och internkontrollplan för 2021.

3.4.3. Delegationsordning och enskilda delegationsbeslut

Delegationsordning för kommunstyrelsen och för kultur- och bildningsnämnden behöver ses över inför en eventuell flytt av kultur- och fritidsavdelningen. Paragrafer inom kultur- och bildningsnämndens delegationsordning som har koppling till kultur- och fritidsavdelningen ska flyttas till kommunstyrelsens delegationsordning. Översyn av dessa ska ske löpande men det är av särskild vikt att en översyn, en omskrivning

och ett beslut av respektive nämnds delegationsordningar fattas inför en eventuell flytt.

En översyn behöver genomföras angående vilka enskilda delegationsbeslut som kommunfullmäktige beslutat att ge kultur- och bildningsnämnden avseende delar som omfattar kultur- och fritidsavdelningen. Kommunfullmäktige har exempelvis delegerat till kultur- och bildningsnämnden att besluta om uthyrningsregler samt taxor för hyra av kommunala lokaler. Vid en flytt bör detta ansvar istället hamna under kommunstyrelsen, vilket kräver beslut om att kommunfullmäktige upphäver tidigare beslut och istället delegerar detta till kommunstyrelsen. Förslaget är att beslut om detta fattas separat av kommunfullmäktige i samband med beslut om reglementet så dessa beslut kan träda i kraft samtidigt.

3.4.4. Ekonomi och personal

Kultur- och fritidsavdelningens budget kommer behöva flytta från kultur- och bildningsnämnden till kommunstyrelsen. Ekonomiavdelningen behöver även ändra ansvarskoden för kultur- och fritidsavdelningen samt ändra attestlistan (delegationsbeslut av kommundirektör) och meddela lönekontoret om förändringen för att lönen ska gå rätt.

Innan en flytt genomförs behöver en förhandling ske med de fackliga organisationerna enligt lagen om medbestämmande i arbetslivet (MBL). Detta genomförs med fördel på kultur- och bildningsförvaltningens och kommunstyrelseförvaltningens respektive samverkan. Innan flytten verkställs behöver också en riskanalys genomföras för att identifiera eventuella risker i arbetsmiljön kopplat till exempelvis stress, arbetsbörda och fysiska faror. Riskanalysen bör finnas med som underlag till beslutet om flytt.

3.4.5. Verksamhetssystem och websidor

Inför en flytt behöver systemförvaltare och IT-förvaltning underrättas så att alla system uppdateras utifrån förändringarna som en flytt skulle innebära med exempelvis ett förändrat organisationsträd och ett eventuellt nytt namn på kultur- och bildningsnämnden. Genom utredningen har det identifierats att systemförvaltare för Stratsys, Platina, Personec, Touchpoint och Visma kommer behöva uppdatera respektive system vid en flytt. IT-förvaltningen kommer behöva uppdatera Active Directory, Contact Manager och Outlook.

Både intranät och den externa websidan kommer behöva uppdateras utifrån förändringen.

3.4.6. Gränsdragningar mellan avdelningar

Inför en flytt bör gränsdragningar tydliggöras mellan kultur- och fritidsavdelningen och de avdelningar inom kommunstyrelsen som samverkar med kultur- och fritidsavdelningen. Detta för att undvika otydlighet i ansvarsfördelning om/när förvaltningsgränsen mellan dessa avdelningar försvinner.

4. Slutsats/Sammanfattning

Analysen visar att störst andel av de 20 kommunerna som ingick i omvärldsbevakningen organiserar sin kultur- och fritidsverksamhet under kommunstyrelsen (35 %). Denna siffra ger indikationer på att det finns fördelar med att organisera sig på detta sätt, vilket även denna utredning identifierat utifrån ett Lekebergsperspektiv. Fördelar som, utifrån en omorganisation, identifieras är att nuvarande kultur- och bildningsnämnd skulle bli en ren skolnämnd och att kultur- och fritidsavdelningens nuvarande samverkan med avdelningar inom kommunstyrelsen skulle underlätta. Vidare fördelar som identifieras är bättre investeringsmöjligheter för kultur- och fritidsobjekt, kommunövergripande ANDT-samordning och bättre helhetsgrepp kring turismen.

Nackdelarna som identifieras är att den naturliga närhet som samma förvaltningstillhörighet innebär försvinner mellan bibliotek och förskola/skola samt fritidsgård och skola. Risker som identifieras är att kultur- och fritidsfrågor eventuellt skulle kunna få mindre utrymme inom kommunstyrelsen och att gränsdragningar mellan kultur- och fritidsavdelningen och avdelningar inom kommunstyrelsen skulle kunna bli otydliga.

En flytt innebär att allmänt reglemente och reglemente för styrelsen och övriga nämnder behöver förändras, vilket kräver ett beslut av fullmäktige. Vidare behöver kultur- och fritidsavdelningen exkluderas ur kultur- och bildningsnämndens MER-plan och internkontrollplan och istället inkluderas i dessa planer för kommunstyrelsens för 2021. Översyn, omskrivning och nämndbeslut av delegationsordningarna för kultur- och bildningsnämnden och kommunstyrelsen behöver genomföras, även enskilda delegationsbeslut som omfattar kultur- och fritidsavdelningen behöver identifieras. Inför den eventuella flytten behöver också budget flyttas, ansvarskoder ändras, attestlista justeras samt behöver lönekontoret meddelas om förändringen så lönen går rätt. En riskanalys och förhandling med fackliga organisationer behöver även genomföras och avslutningsvis kommer verksamhetssystem, websidor och gränsdragningar mellan avdelningar behöva ses över.

Bilagor

Bilaga 1 – omvärldsbevakning

Siffror på antalet invånare är hämtat från SCB och avser 2019-12-31.

Tillhörigheten för kultur- och fritidsavdelningen hos respektive kommun är hämtad från respektive kommuns hemsida 2020-04-09.

Kommun	Invånare
Vingåker	9 111
Vadstena	7 428
Valdemarsvik	7 873
Lessebo	8 733
Kungsör	8 675
Hofors	9 588
Grums	9 047
Eda	8 564
Töreboda	9 293
Mellerud	9 310
Perstorp	7 492
Emmaboda	9 445
Bollebygd	9 495
Herrljunga	9 464
Degerfors	9 666
Kinda	9 940
Nordanstig	9 477
Vännas	8 872
Älvsbyn	8 066
Älvkarleby	9 457

Bilaga 2 – reglemente kultur och fritid

Nämnden som ansvarar för kultur- och fritidsfrågorna är det förvaltande och verkställande organet för frågor rörande kultur och fritid i Lekebergs kommun. I nuläget är detta kultur- och bildningsnämnden.

Kultur- och bildningsnämnden har därför till uppgift att i den mån författning eller beslut av kommunfullmäktige inte föreskriver annat;

- med uppmärksamhet främja och följa utvecklingen i de frågor som gäller kultur- och fritidsverksamheten i kommunen, samt bevaka kultur- och miljövårdens intresse i den fysiska planeringen,
- genom ett nära samarbete med i kommunen verksamma föreningar, organisationer och kulturarbetare inom nämndens verksamhetsområde stimulera det arbete som dessa bedriver,
- inom ramen för av kommunfullmäktige beviljade anslag och fastställda normer fördela bidrag till föreningar, organisationer och enskilda,
- verka för att behov av och tillgänglighet till anläggningar och lokaler för kultur och fritidsverksamhet tillgodoses,
- svara för upplåtelse av de anläggningar och lokaler för kultur- och fritidsverksamhet som kommunen disponerar,
- förvalta egendom för kommunens kulturella verksamhet såsom samlingar, konstverk samt kommunens anläggningar för fritidsverksamhet,
- även utan föregående remiss följa aktuella plan och byggnadsfrågor och därvid, om nämnden finner det påkallat, till vederbörande myndighet framföra sina synpunkter,
- verka för bevarande, vård och lämplig användning av byggnader, anläggningar och miljöer av kulturhistoriskt eller estetiskt värde,
- stödja lokalhistorisk forskning och hembygdsvårdande verksamhet,
- handha den konstnärliga utsmyckningen av kommunens byggnader och offentliga platser, vara rådgivande vid utsmyckning av bostads och andra bebyggelseområden. I samråd med berörda förvaltningar besluta om placering av verk som ingår i kommunens konstsamling samt anskaffa konstverk till kommunens förvaltningar,
- inom ramen för beviljat anslag och av kommunfullmäktige fastställda normer utdela kultur- och föreningsledarstipendier,
- organisera och ansvara för kultur- och fritidsaktiviteter,
- fullgöra de övriga förvaltnings- och verkställighetsuppgifter som av kommunfullmäktige överlämnats till nämnden,
- fullgöra kommunens uppgifter enligt lotterilagen,
- ansvara för kommunens folk- och skolbibliotek och fullgöra kommunens uppgifter enligt bibliotekslagen.